

Forbrugerfeminisme

– uddrag fra *Den én-dimensionale kvinde*

Introduktion til uddrag fra 'Den én-dimensionale kvinde'

- ved Eva Eistrup

Dette er ikke på nogen måde en munter bog, men den er skrevet ud fra den dybfølte overbevisning, at kvinder og mænd har en indbygget mulighed for at være noget andet end én-dimensionale (Power 2011: 20-21).

Blåøjet optimisme er ikke Nina Power. Det ses tydeligt i citatet her fra indledningen til *Den én-dimensionale kvinde*. Til gengæld er det, der kendetegner Power, et ønske om en systematisk og politisk tænkende feminisme, der har mod og evner til at se ulighedens materielle og økonomiske vilkår i øjnene. Men vejen til en generobring af feminismen går over et alvorligt opgør med den måde feminismebegrebet har udviklet sig på. Feminismen er i løbet af de seneste årtier blevet gidseltaget af både en krigsgal international højrefløj og af en omfattende forbrugerkultur og -mentalitet. Men først og fremmest er den nye *forbrugsfeminisme* spændt for den altdominerende kapitalisme, og kapitalisme har som Power ser det udviklet sig til det unævnelige 'C-word': mere tabuiseret end det engelske skældsord for det kvindelige kønsorgan, som vendingen 'The C-word' normalt dækker over. Hendes pointe er, at ingen tør røre ved kapitalismen og sætte spørgsmålstegn ved dens måde at eksistere på eller dens berettigelse. Bogens og Powers hovedpointe er, at forbrugsfeminismen på skamløs vis dominerer ligestillingsdebatten, og at feminismen derfor er på randen af fallit. Medmindre feminismebegrebet vristes fri af højrefløjens og den kapitalistiske forbrugslogiks greb. Med *Den én-dimensionale kvinde*, ønsker Nina Power at ruske liv i en venstreorienteret kapitalismekritisk kamp for feminismen.

Powers ambition er at koble en fremtidig feminisme med de økonomiske vilkår. Det, vi står tilbage med efter det nye årtusinds første årti,

er en begærsøkonomisk konsumfeminisme, der sætter lighedstegn mellem forbruget af chokolade, tøj, sko, drinks, sex, mænd og jobs på den ene side og en selvstændig og frisat kvindelighed på den anden. Den feministiske magt i forbrugsfeminismen ligger i selv at bestemme, hvor meget chokolade man vil spise. Eller hvor tit man vil bruge den lyserøde dildo, man har købt. Der er penge at tjene på, at kvinder køber sig lækre og 'frie' igennem forbrugsvarer, og ingen at tjene på at kvinder (og mænd) sætter grundlæggende spørgsmålstejn ved kapitalismens rolle i indretningen af vores arbejdsliv, vores familiemønstre og vores grundlæggende behov. Fordi den netop ikke udgør en trussel for kapitalen, er forbrugsfeminismen vundet frem. Powers pointe er, at ethvert socialistisk modsætningsforhold mellem feminisme og kapitalisme for længst er opløst til fordel for et pseudofeministisk parløb mellem de to. Vi højner vores seksuelle og reelle markedsværdi gennem stripfitness, mærketøj og plastikkirurgi, og fordi det koster dyrt at være lækker, demonstrerer vi på samme tid vores økonomiske selvstændighed.

Det analytiske niveau er efter Nina Powers mening meget lavt, når det gælder køn. Derfor kommer samfundsdiskussioner omkring køn og ligestilling til at bevæge sig på et meget overfladisk niveau, og ofte er der tale om pseudokonflikter. Lige præcis når det gælder kvinder og ligestilling, diskuterer vi simpelthen alt for ofte det forkerte, og stiller os selv og hinanden de forkerte spørgsmål. Vi diskuterer måske relevante emner, men diskussionerne strander og grøfter graves ofte, før vi når at blive klogere på problematikkerne og de strukturelle forbindelseslinjer, der eventuelt kunne være at finde mellem emnerne. Vi diskuterer om porno er godt eller dårligt, vi diskuterer for og imod prostitution, og i den mere 'elitefeministiske' ende diskuterer vi, om der er nok kvindelige toppolitikere og direktører. Kvinder på topposter er i den nye, udvandende symbolfeminisme i sig selv ensbetydende med fremgang, hvilket Nina Power på ingen måde er enig i. Den overdrevne fokusering på kvindelig repræsentation er endnu et tegn på den overfladiske og symbolske drejning af feminismebegrebet har taget. Det samme kan siges om debatterne på det seksuelle område. Vi har diskuteret os op i en krog, hvor emner som pornografi og prostitution deler vandene skarpt mellem de såkaldte prosex-feminister og en mere traditionel modstand mod kvindekroppen som vare. Som det ofte sker, når det handler om den seksuelle del af det magtmæssige forhold mellem kønnene, f.eks. med prostitutionsspørgsmålet i den danske debat, handler

det mest af alt om de debatterende parter, deres motiver, forhold til sex og generelle menneskesyn. Debatten moraliseres og individualiseres og i den proces mistes de underliggende, strukturelle vilkår for prostitutionen af syne. Arbejdsmarked og kødmarked hænger tæt sammen på den måde, at det er markedets logik, der styrer alle aspekter af vores liv – helt ned til det mest intime begær. Power viser, at det ikke er så enkelt at pege på, at vores kultur er karakteriseret af en pornoficering. Det er selve økonomien, der seksualiseres, og arbejdsliv og privatliv er begge indlejret i en altgennemtrængende begærsøkonomi, der har den unge kvinde som idealiseret og seksualiseret midtpunkt. Pointen er, at kvinder er centrum i et økonomisk nexus mellem de krav der stilles til hende som arbejder, og de krav der stilles til hende som forbruger, der skal forbruge for at øge sin sexappeal. Arbejdslivet, privatlivet og det forbrugende liv er tæt forbundne, og derfor må en feminisme med kritisk og forandrende potentiale forholde sig til det store billede.

Debatten udmatter og frustrerer på grund af de uinteressante kløfter, der er skabt mellem såkaldte betonfeminister fra venstrefløjen og liberale feminister eller mellem antiprosstitutionsfeminister og prosex-feminister og så videre. Der er for Power mere radikale, materielt funderede og strukturelle ulighedsdynamikker på spil, og de rækker langt dybere ind i hjertet af vores politisk-økonomiske indretning,

Den drejning fra politisk feminisme til forbrugerfeminisme, som Nina Power undersøger i en engelsk sammenhæng er gældende overalt i den vestlige verden. I en dansk kontekst er forbrugerfeministisk retorik massivt til stede i medie billedet fra damebladsjournalistikken og generel tv-underholdning, til mere eller mindre subtile og bevidste forbrugerfeministiske positioner. Powers personificerede yndlingsaversion er den engelske debattør og feminist Jessica Valenti, som Power i bogen citerer for denne definition af feminisme: 'feminisme betyder, at du har en ret til at have det sjovt.' Det at have det sjovt, kan ligefrem være en forpligtelse, mener Valenti. Power baserer det på en grundig analyse af Valentis bøger og artikler, når hun siger, at denne salut ikke alene opsummerer hulheden i Valentis 'feminisme', men samtidig illustrerer den blanding af behård underholdningstvung og total resignation overfor substansen i det feministiske projekt, som forbrugsfeminismen i realiteten er.

Spørgsmålet for Power er, *hvordan* man egentlig er reelt ligestillingsorienteret. Det er for hende ikke nok at være med på et par paroler, hvis

ikke man er villig til at se på de politiske konsekvenser af for alvor at gøre noget ved den kønsmæssige ulighed. For hende er det ikke blot ligegyldige tal, når statistikkerne viser, hvordan kvinders lønniveau ligger langt under mændenes og når barselsreglerne skævvrider ligestillingen på barselsområdet, så kvinder uundgåeligt sakker bagud på arbejdsmarkedet og mænd i forhold til børnene.

Nina Power accepterer ikke en præmis, der hedder, at det politiske arbejde er overflødigt eller overstået. Hun argumenterer kraftigt for, at den nye feminitetsdyrkelse i virkeligheden er gammel vin på lige så gamle flasker, og at dens frigørende potentiale er et intetsigende postulat. Men at hun ser den såkaldt frigjorte forbrugerfeminist som underlagt mandens (og forbrugets) begær, udelukker hende ikke fra at give et nuanceret forsvaret for pornografi og fra at reflektere over muligheden for nye seksualitetsformer et sted mellem den monogame og den frie sex. Hun romantiserer ikke halvfjerdsfeministerne, men efterlyser periodens politiske og analytiske bevidsthed og dens handlings- og forandringskraft.

Vi må væk fra den én-dimensionale feminisme. Det feminismen kunne var at forandre. Og det er det, den potentielt kan komme til igen. Feminisme er ikke feminisme, hvis den, som forbrugs- eller livsstilsfeminismen, bruger sin energi på at være identitetspolitisk halehæng til de magtfordelinger, der opstår i kapitalistiske samfund. Der er kritisk kraft i feminismen. Powers grundbudskab er, at vi har indflydelse på hvad feminisme skal være, netop fordi begrebet ikke én gang for alle er historisk fastsat. Alt er historisk og derfor kan alt forandres. Ligesom pornografien, uligelønnen, barselsreglerne, magtfordelingen i samfundets top, arbejdsforhold og alt det andet, der har at gøre med det sociale spillerum og fællesskab, kan forandres.